

หลักสูตรการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ จำนวน ๔๐ ชั่วโมง

กลุ่มเฉพาะทาง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอกาบเชิง

ความเป็นมา

จังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมการทอผ้าไหมมานาน และได้สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจนเป็น เอกลักษณ์ของตนเองที่โดดเด่น ยิ่งหากได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งแล้วจะค้นพบเหตุผลหลายประการ ที่สนับสนุนในเรื่อง การทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ เจ้าฟ้าสิริวัฒนวรี ที่เป็นเอกลักษณ์ ในด้านต่างๆ เช่นวัฒนธรรมประเพณี วิธีการทอ ลวดลายผ้า และกรรมวิธีการทอ ตลอดทั้งการใช้ผ้าไหมในโอกาสต่างๆ และยังเป็นการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงอยู่ตลอดไป สำหรับแบบลาย "ผ้าไหมลายขอ" ที่มีความสวยงามทันสมัย เพื่อเป็นการจุดประกายความคิดในการพัฒนาลวดลายผ้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทยให้มีความร่วมสมัย สามารถก้าวสู่ระดับสากล และเพื่อสืบทอดวิถีชุมชนให้ยั่งยืน การพัฒนาลายผ้าในเรื่องความละเอียด ความสวยงาม และเทคนิคการทอผ้า ผสมผสานวิถีที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ส่งเสริม การทอผ้าไหมลายต่างๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านในการทอผ้าไหมให้ได้มาตรฐานก้าวสู่ความเป็นสากล สวมใส่ได้ในทุกโอกาส ที่สำคัญผ้าทอผ้าไทยสวมใส่แล้ว เย็นสบายเหมาะกับภูมิอากาศของประเทศไทยอีกด้วย ผ้าไหมทอมือเป็นสื่อสัญลักษณ์ของคนในแต่ละชุมชน แสดงถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และความแตกต่างทาง วัฒนธรรม ผ้าไหมทอมือยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกจนถึงตาย และมีบทบาทสำคัญทั้งในแง่ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การทอผ้าเริ่มจากการสานมนุษย์เริ่มสานต้นหล้าอ่อนเพื่อใช้ใส่วัสดุสิ่งของ และต่อมา กลายเป็นเสื้อและตะกร้า และพัฒนามาเป็นวิธีการต่อต้านพิษเพื่อเป็นเส้นที่ยาวและทำให้เหนียว ขึ้นสามารถรับน้ำหนัก ได้มากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงบทบาททางสังคมและวัฒนธรรม นอกจาก บทบาททางการค้า ยังมีการใช้ผ้าในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ดังนั้นการสืบทอดความคิด ความเชื่อ แบบแผนทาง สังคม จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ และพัฒนาศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เพื่อการ ดำรงอยู่ของวัฒนธรรมควบคู่กับการพัฒนาเป็นอาชีพและรายได้ของคนชุมชน การทอผ้าไหมเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สืบทอดกันมาของจังหวัดสุรินทร์ นอกจากคุณค่าทางศิลปะแล้วยังเป็นการแสดงถึงแบบแผนความเป็นอยู่ในสังคม

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระ ภาควิชา ควบคู่ไป กับการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมี คุณธรรม จริยธรรม

๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถประกอบอาชีพ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีทักษะในการประกอบอาชีพในการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากหลักสูตรไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง ชุมชน สังคม
๓. เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้จากหลักสูตรไปประกอบเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้

เป้าหมาย

๑. ประชาชนผู้สนใจ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พลาดโอกาส ผู้ขาดโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ระยะเวลา รวม ๔๐ ชั่วโมง

แบ่งเป็นภาคทฤษฎี จำนวน ๑๐ ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ จำนวน ๓๐ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	๑.ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์	๑.๑ อธิบายความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ได้	๑.๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์	๑.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่อ ต่าง ๆ สถานประกอบการ สื่อของจริง ภูมิปัญญาในชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบอาชีพที่มีความเป็นไปได้ในชุมชน	๓	-
		๑.๒ อธิบายความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์พื้นเมืองได้แก่ การวางแผนและการบริหารจัดการการหาแหล่งเงินทุน ความ ต้องการของตลาด และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ได้	๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ - การวางแผนและการบริหารจัดการ - แหล่งเงินทุนและการจัดหาเงินทุน - ความต้องการของตลาด - ช่องทางการจัดจำหน่าย	๑.๒ วิเคราะห์อาชีพจากข้อมูลต่าง ๆ		
		๑.๓ สามารถจัดหาแหล่งเรียนรู้ได้	๑.๓ ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ และเครือข่าย ที่เกี่ยวข้อง ๑.๓.๑ กลุ่มการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ๑.๓.๒ ร้านค้าหรือตัวแทนในการ จำหน่ายผลผลิตจากการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ๑.๓.๓ เครือข่ายกลุ่มทอผ้าไหมลายพื้นเมือง	๑.๓ ศึกษาดูงานในสถานประกอบการ และแหล่ง เรียนรู้ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ตัดสินใจเลือก		
		๑.๔ สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้	๑.๔ การตัดสินใจเลือกอาชีพ ๑.๔.๑ ความต้องการของตลาด	๑.๔ ผู้เรียนตัดสินใจเลือกอาชีพ		
๒	๒.ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้า	๒.๑ อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ได้แก่	๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ - ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมการทอผ้าไหมลาย	๒.๑ ผู้เรียนศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์	๔	๒๘

[illegible]

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
			- วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการคั่น - ข้อควรระวังในการคั่นไหม ๒.๗ การออกแบบลายและการย้อมสี	๒.๗ ฝึกปฏิบัติจริง		
			- วัสดุอุปกรณ์ - วิธีการมัดลาย/ขั้นตอน/การย้อมสี - ข้อควรระวังในการมัดลายและการย้อมสี - การตรวจสอบความถูกต้องของลวดลาย ๒.๘ การกรอเส้นไหม	๒.๘ ฝึกปฏิบัติจริง		
			จุดประสงค์ของการเส้นไหม - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธี/ขั้นตอนการกรอไหม - ข้อควรระวังในการกรอไหม ๒.๙ การม้วน/ปั่นไหม	๒.๙ ฝึกปฏิบัติจริง		
			จุดประสงค์ของการม้วน/ปั่นไหม - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการการ ม้วน/ปั่นไหม - ข้อควรระวังในการการม้วน/ปั่น ไหม ๒.๑๐ การเก็บตะกอไหม	๒.๑๐ ฝึกปฏิบัติจริง		
			จุดประสงค์ของการเก็บตะกอไหม - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธี/ขั้นตอนการเก็บตะกอไหม - ข้อควรระวังในการเก็บตะกอไหม ๒.๑๑ การทอผ้าไหม	๒.๑๑ ฝึกปฏิบัติจริง		
			ขั้นตอนการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ - การเตรียมกี่ - การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย			

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
			- การเย็บตะกรอ - การพุ่งกระสวย - การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า - การกระแทกพิมพ์ - การชิงหน้าผ้าให้ตึง - การต่อเส้นไหม - การปรับและปล่อยเส้นไหม			
๓	๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทอผ้า	๓.๑ สามารถบริหารจัดการอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพและการลดต้นทุน การผลิตได้ ๓.๒ สามารถจัดการการตลาด ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลลูกค้า/คู่แข่งทางการตลาด การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขายและการบริการ	๓.๑ การบริหารจัดการอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ๓.๑.๑ การดูแลรักษาคุณภาพของการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ๓.๑.๒ การลดต้นทุนในการผลิตของการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ๓.๑.๓ การเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น การแปรรูป การออกแบบการประยุกต์ใช้ ๓.๒ จัดการการตลาด ๓.๒.๑ ทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ/คู่แข่งทางการตลาด ๓.๒.๒ ประชาสัมพันธ์ ๓.๒.๓ ส่งเสริมการขายและการบริการ	๓.๑ การบริหารจัดการจัดให้ผู้เรียน ๓.๑.๑ ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ๓.๑.๒ วิเคราะห์บรรยายกำหนดและควบคุม คุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ ๓.๑.๓ ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์การลดต้นทุนการผลิตแต่คุณภาพคงเดิม ๓.๒ การบริหารจัดการการตลาด ๓.๒.๑ ผู้เรียนศึกษาข้อมูลการตลาดและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดจากแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญา ๓.๒.๒ ผู้เรียนศึกษาข้อมูลการประชาสัมพันธ์ ๓.๒.๓ ผู้เรียนศึกษาการส่งเสริมการขายและการบริการ	๓	๒

กระบวนการเรียนรู้

๑. ศึกษาจากเอกสารและภูมิปัญญา
๒. การวิทยากรบรรยายให้ความรู้
๓. แลกเปลี่ยนเรียนรู้
๔. ฝึกปฏิบัติจริง

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อเอกสาร
๒. เอกสารประกอบการเรียนรู้
๓. ภูมิปัญญา

การวัดผลประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลงาน หรือชิ้นงาน หลังจากเรียนจบหลักสูตร

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

แผนการจัดการเรียนรู้

วิทยาการ
 หลักสูตร หลักสูตรการทอผ้าไหมลายขอประยุक्त จำนวน ๔๐ ชั่วโมง
 ระหว่าง วันที่.....
 เวลาเรียน ๐๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น.
 สถานที่จัดการเรียน.....

วัน เดือน ปี	เนื้อหา	กระบวนการเรียนรู้	หมายเหตุ
วันที่..... เวลา.....	๑.๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุक्त ๑.๒ ความเป็นไปได้ในประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายขอประยุक्त - การวางแผนและการบริหารจัดการ - แหล่งเงินทุนและการจัดหาเงินทุน - ความต้องการของตลาด - ช่องทางการจัดจำหน่าย ๑.๓ ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ๑.๓.๑ กลุ่มการทอผ้าไหมลายขอประยุक्त ๑.๓.๒ ร้านค้าหรือตัวแทนในการจำหน่ายผลผลิตจากการทอผ้าไหมลายขอประยุक्त ๑.๓.๓ เครือข่ายกลุ่มทอผ้าไหมลายพื้นเมือง ๑.๔ การตัดสินใจเลือกอาชีพ ๑.๔.๑ ความต้องการของตลาด ๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมลายขอประยุक्त - ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมการทอผ้าไหมลายขอประยุक्त ๒.๒ การเตรียมวัตถุดิบและส่วนประกอบ - ขั้นตอนในการเตรียมไหม	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้และให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ - ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง

วัน เดือน ปี	เนื้อหา	กระบวนการเรียนรู้	หมายเหตุ
	สำหรับการทอ - การเลือกเส้นไหม - วัตถุดิบและส่วนประกอบ		
วันที่..... เวลา.....	๒.๓ การฟอกไหม - วัตถุประสงค์ของการฟอกไหม - วัสดุและอุปกรณ์ของการฟอกไหม - ขั้นตอนการฟอก - ข้อควรระวังในการฟอกไหม ๒.๔ การทอไหม - จุดประสงค์ของการทอไหม - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการทอไหม - ข้อควรระวังในการทอไหม	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง
วันที่..... เวลา.....	๒.๕ การเตรียมเส้นไหม - ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหม - การออกแบบลวดลาย - การร้อยหลอดเล็กเป็นพวง ๒.๖ การคั่นไหม - จุดประสงค์ของการคั่น วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการคั่น - ข้อควรระวังในการคั่นไหม ๒.๗ การออกแบบลายและการ ย้อมสี - วัสดุอุปกรณ์ - วิธีการมัดลาย/ขั้นตอน/การ ย้อมสี - ข้อควรระวังในการมัดลาย และการย้อมสี - การตรวจสอบความถูกต้อง	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง
วันที่..... เวลา.....	๒.๘ การกรอเส้นไหม จุดประสงค์ของการกรอไหม - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธี/ขั้นตอนการกรอไหม - ข้อควรระวังในการกรอไหม ๒.๙ การม้วน/ปั่นไหม - จุดประสงค์ของการม้วน/ปั่น	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง

วัน เดือน ปี	เนื้อหา	กระบวนการเรียนรู้	หมายเหตุ
	ไหม - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการการ ม้วน/ปั่นไหม - ข้อควรระวังในการการม้วน/ปั่นไหม ๒.๑๐ การเก็บตะกอกไหม - จุดประสงค์ของการเก็บตะกอกไหม - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธี/ขั้นตอนการเก็บตะกอกไหม - ข้อควรระวังในการเก็บตะกอกไหม		
วันที่..... เวลา.....	๒.๑๑ การทอผ้าไหม - ขั้นตอนการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ - การเตรียมกี่ - การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย - การเหยียบตะกรอ - การพุ่งกระสวย - การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า - การกระแทกฟืม - การชิงหน้าผ้าให้ตึง - การต่อเส้นไหม - การปรับและปล่อยเส้นไหม	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง
วันที่..... เวลา.....	๒.๑๑ การทอผ้าไหม - ขั้นตอนการทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ - การเตรียมกี่ - การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย - การเหยียบตะกรอ - การพุ่งกระสวย - การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า - การกระแทกฟืม - การชิงหน้าผ้าให้ตึง - การต่อเส้นไหม - การปรับและปล่อยเส้นไหม	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง

วัน เดือน ปี	เนื้อหา	กระบวนการเรียนรู้	หมายเหตุ
วันที่..... เวลา.....	๒.๑๑ การทอผ้าไหม - ขั้นตอนการทอผ้าไหมลายขอ ประยุกต์ - การเตรียมกี่ - การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย - การเหยียบตะกรอ - การพุ่งกระสวย - การจัดลวดลายและแต่งริม ขอบผ้า - การกระแทกฟืม - การชิงหน้าผ้าให้ตึง - การต่อเส้นไหม - การปรับและปล่อยเส้นไหม	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง
วันที่..... เวลา.....	๓.๑ การบริหารจัดการอาชีพ การทอผ้าไหมลายขอประยุกต์ ๓.๑.๑ การดูแลรักษาคุณภาพ ของการทอผ้าไหมลายขอ ประยุกต์ ๓.๑.๒ การลดต้นทุนในการ ผลิตของการทอผ้าไหมลายขอ ประยุกต์ ๓.๑.๓ การเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น การแปรรูป การออกแบบ การประยุกต์ใช้ ๓.๒ จัดการการตลาด ๓.๒.๑ ทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้ บริการ/คู่แข่งทางการตลาด ๓.๒.๒ ประชาสัมพันธ์ ๓.๒.๓ ส่งเสริมการขายและการ บริการ	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้ และผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง

ลงชื่อ.....วิทยากร
 (.....)
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....